

УДК 378.093.5:796.5]:[005.336.5:004]
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/40-2-48>

Світлана ПАРИЙ,
orcid.org/0000-0002-4246-6699
аспірантка кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізького національного університету
(Запоріжжя, Україна) svetusikznutmfkit@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ТУРИЗМУ ЯК ВИМОГА ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Стаття присвячена питанню визначення інформаційної компетентності як вагової складової частини підготовки майбутніх фахівців із туризму до діяльності у професійному інформаційному просторі галузі. Туристичний ринок усе більше використовує інформаційні технології, автоматизуючи більшість складних інформаційно-аналітичних і виробничих процесів. Наскрізна автоматизація туристичного сектору висуває відповідні вимоги і до всіх учасників туристичного ринку. Зокрема, виробники туристичних послуг використовують спеціальні програмні засоби та інформаційні системи, які є взаємопов'язаними і взаємозалежними. Така інтеграція інформаційних систем і технологій у туризмі вимагає розвитку інформаційної компетентності персоналу на достатньо високому рівні. Це сприяло формуванню мети наукового пошуку – формування інформаційної компетентності у межах освітньої підготовки майбутніх фахівців із туризму. Беручи до уваги високу цифровізацію туристичної галузі та її подальший стрімкий розвиток, можна визначити інформаційну компетентність туристичного персоналу ключовою для створення конкурентних переваг на ринку. Проте сучасний стан інформаційної насиченості туристичної галузі країни не дає змоги масштабно долучитися до світових туристичних потоків. Відповідно, підготовка майбутніх фахівців із туризму повинна бути спрямована на формування інформаційної компетентності майбутніх фахівців із туризму, здатних не лише здійснювати професійну діяльність в інформаційному туристичному просторі, а й формувати його із подальшою інтеграцією до міжнародного ринку туристичних послуг. Вирішення цієї проблеми можливе через створення спеціальних організаційно-педагогічних умов – вивчення в межах освітньої підготовки не лише окремих курсів з інформаційних систем і технологій у туризмі, а й змістових модулів і тем з інформатизації туристичної діяльності за напрямками галузі (послуги харчування і розміщення, екскурсійні і розважальні послуги, фінансово-економічне забезпечення туристичної діяльності, транспортні послуги, туристичні менеджмент і маркетинг тощо).

Ключові слова: інформаційна компетентність, освітня підготовка, фахівці з туризму, інформаційні системи і технології.

Svitlana PARIJ,
orcid.org/0000-0002-4246-6699
Postgraduate Student at the Department of Theory and Methods of Physical Culture and Sports
Zaporizhzhia National University
(Zaporizhzhia, Ukraine) svetusikznutmfkit@gmail.com

INFORMATION COMPETENCE OF FUTURE TOURISM SPECIALISTS AS A REQUIREMENT FOR DIGITALIZATION OF THE TOURISM INDUSTRY

The article describes the issue of determining information competence as a significant component of training future tourism specialists for activities in the professional information space of the industry. The tourist market is increasingly using information technology, automating most of the complex information, analytical and production processes. The significant automation of the tourism sector puts forward corresponding requirements for all participants in the tourism market. Particularly, producers of tourism services use special software and information systems that are interconnected and interdependent. Such integration of information systems and technologies in tourism requires the development of information competence of personnel at a sufficiently high level. This contributed to the formulation of the goal of scientific research – the need to form information competence within the educational training of future tourism specialists. In view of the high digitalization of the tourism industry and its further rapid development, it is possible to determine the information competence of tourism personnel as the key to creating competitive advantages in the market. However, the current position of the information richness of the country's tourism industry does not allow large-scale participation in world tourist flows. Accordingly, the training of future tourism specialists should be aimed at forming the information competence of future tourism specialists who are able not only to carry out professional activities in the information tourism space, but also to form it with subsequent integration into the international market of tourism services. The solution to this problem is possible by creating special organizational pedagogical circumstances – studying, within the framework of educational training, not only individual courses on information systems and technologies in tourism, but

also content modules and topics on informatization of tourism activities in specific areas of the industry (catering and accommodation services, excursion and entertainment services, financial and economic support of tourism activities, transport services, tourism management and marketing, etc.).

Key words: *information competence, educational training, tourism specialists, information systems and technologies.*

Постановка проблеми. Сучасні можливості використання інформаційних технологій сприяють усе більшому їх поширенню і залученню до всіх процесів життєдіяльності суспільства. Роль інформаційних технологій у туристичному секторі важко переоцінити. Інформаційний простір туристичної діяльності нині є складним і багатофункціональним утворенням (Савчук, 2019: 1). Проте питання формування інформаційного туристичного простору донині залишається малодослідженим, а відповідно і питання підготовки майбутніх фахівців із туризму до професійної діяльності у цьому просторі.

Сьогодні туристичній індустрії потрібні не лише фахівці, здатні працювати у складному інформаційному просторі галузі, а й висококваліфікований персонал, здатний до формування якісного інформаційного туристичного простору. Саме тому зростають вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців із туризму (Коваленко, 2019: 303).

Аналіз досліджень. Питання підготовки кадрів туристичної галузі є предметом численних наукових досліджень професійної педагогіки. Розроблення фундаментальних положень цього напрямку започатковано у наукових працях І. Зязюна, В. Федорченка, Н. Ничкало, Г. Цехмістрової, А. Коноха, В. Лозовецької, Л. Кнодель та інших. Численні наукові пошуки присвячені проблематиці професійної компетентності менеджерів із туризму, змісту ключових компетентностей, їх формуванню (І. Саух (2010), Г. Лоїк (2014), Н. Бондар (2013), Н. Замятіна (2017) та інші).

Проте стрімкий розвиток інформаційних технологій висуває жорсткі вимоги до підготовки фахівців сфери туризму: з'являються нові професії, споживачі туристичних послуг стають більш обізнаними і вимогливішими (Самохвал, 2016: 497). У діяльності сучасних туристичних підприємств усе більше використовуються інформаційні технології, що вимагає від персоналу галузі розвитку саме інформаційної компетентності на найвищому рівні.

Низка авторів звертає увагу наукової спільноти на професійну компетентність персоналу як базову складову частину успіху туристичного підприємства (Клімова, 2020: 120), на формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх фахівців із туризму як ключової складової

частини їхньої професійності (Масліч, 2015: 91).

Незважаючи на численність наукових праць, їх актуальність та значущість, питання формування інформаційної компетентності майбутніх фахівців із туризму залишається недостатньо розробленим.

Мета статті – обґрунтувати необхідність формування інформаційної компетентності майбутніх фахівців із туризму у процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Загальна і спеціальна підготовка майбутніх фахівців із туризму спирається на фундаментальні засади освітнього процесу з конкретними спеціалізованими знаннями, які повинні відображати особливості професії.

Таким чином, професійна підготовка майбутнього фахівця з туризму відбувається значною мірою у процесі вивчення спеціальних туристичних дисциплін і набуття визначених компетентностей (Сокол, 2009: 107).

До переліку компетентностей випускника, відповідно до стандарту вищої освіти України, входять:

- інтегральна компетентність;
- загальні компетентності;
- спеціальні (фахові, предметні) компетентності.

Зокрема, серед загальних компетентностей зазначені: здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (K06); навички використання інформаційних та комунікаційних технологій (K08). Серед спеціальних (фахових, предметних) компетентностей: здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал (K24); здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку (K25) (Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм», 2018).

Успішне набуття зазначених компетентностей у процесі вивчення спеціальних дисциплін повинне забезпечити високий рівень володіння інформаційними технологіями майбутнього фахівця з туризму, що дозволить йому швидко орієнтуватись у професійному інформаційному просторі, аналізувати та оцінювати значні обсяги даних із можливим подальшим синтезом нового туристичного продукту або послуги, у підсумку формуючи інформаційний туристичний простір.

Проте освітньо-професійні програми бакалаврів із туризму переважно містять одну або дві навчальні дисципліни, що на пряму пов'язані з діяльністю саме у професійному інформаційному просторі: інформаційні системи і технології в туризмі, інформаційне забезпечення туристичного бізнесу, інформаційне забезпечення туризму, Big Data технології та інформаційний аналіз даних тощо.

Для сучасного стану інформатизації туристичної галузі України цього достатньо, але недостатньо для виходу на світовий туристичний ринок. Має місце пряма залежність між якістю володіння фахівця з туризму сучасними інформаційними технологіями і його професійною успішністю. Адже за вимогами стандартів майбутні фахівці галузі туризму мають володіти на досить високому рівні навичками роботи з телекомунікаційними засобами, здійснювати професійну діяльність використовуючи різноманітні інформаційні системи (Люк, 2014: 7).

Проте дослідники відзначають низький рівень знань, умінь і навичок майбутніх фахівців саме в роботі у професійному інформаційному туристичному просторі (спеціалізовані комп'ютерні програми, інформаційні ресурси, обробка інформаційних потоків тощо) (Грушка, 2016: 205).

Туристична галузь має високий рівень інформаційної насиченості, цифровізовано більшість виробничих процесів із метою швидкого обміну даними, взаємозв'язку виробників і споживачів туристичного ринку, покращення якості та швидкості обслуговування з урахуванням індивідуальних потреб споживачів. Більше того, впровадженні інформаційні технології та послуги використовують всі учасники туристичного ринку (схема 1).

Як виробники, так і споживачі туристичних послуг використовують інформаційні технології у межах формування індивідуального або масового туристичного продукту чи послуги. Проте саме виробники мають спеціалізовані програмні засоби, інформаційно-аналітичні розробки на базі сучасних цифрових технологій, які дозволяють досягти конкурентних переваг на туристичному ринку. Володіння професійними інформаційними ресурсами дозволяє сформувати персоналізований туристичний продукт з урахуванням потреб і побажань замовника (різні варіанти транспортного забезпечення, розміщення, харчування, екскурсійного обслуговування тощо). Цифрові технології дозволяють зібрати і обробити значні обсяги інформації і сформувати базу даних щодо певного клієнта (вік, стать, сімей-

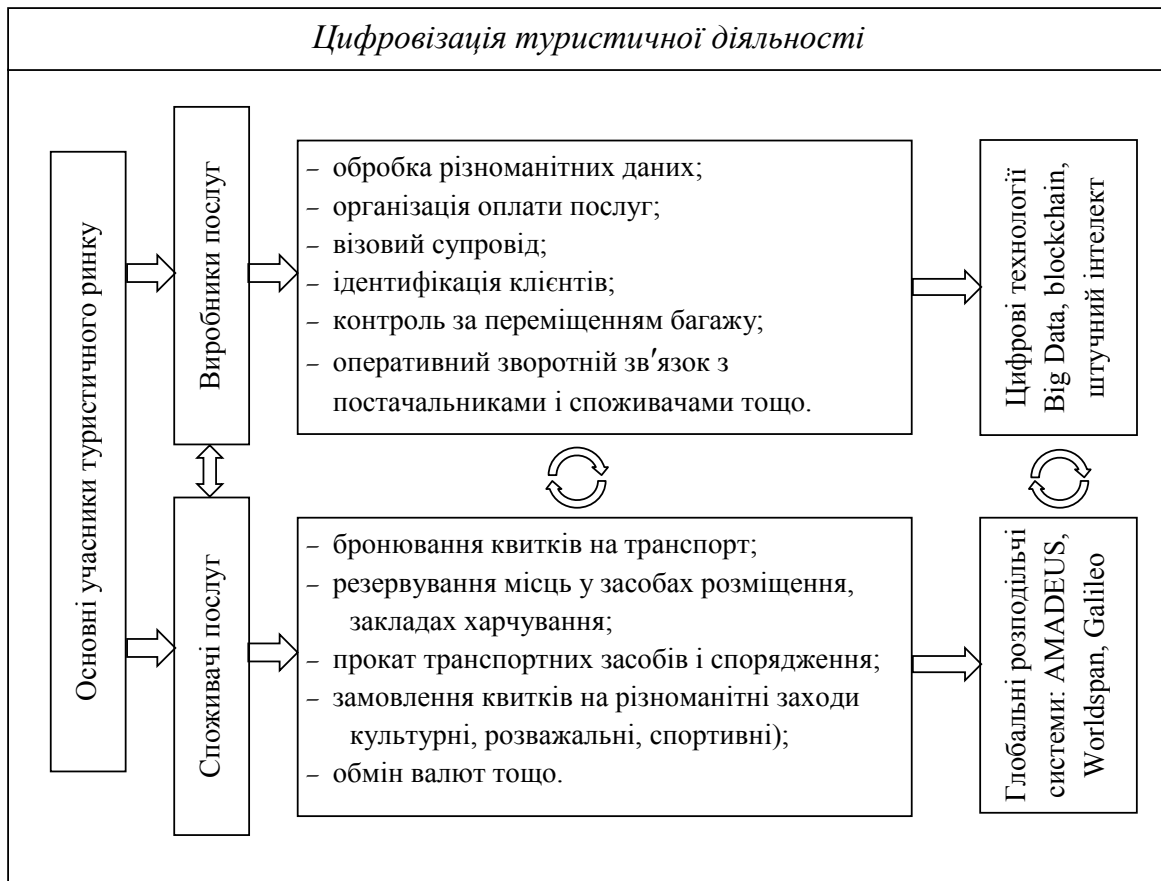

Рис. 1. Використання інформаційних технологій учасниками туристичного ринку

ний стан, економічний статус, професія, попередній досвід подорожей і споживання туристичних послуг). Така діяльність вимагає високого рівня розвитку інформаційної компетентності фахівця, оволодіння якою повинне здійснюватись у межах освітньої підготовки майбутніх фахівців з туризму і, безперечно, удосконалюватись у процесі подальшої професійної діяльності.

Незважаючи на поширення інформаційних технологій, фахівці української туристичної галузі використовують їх доволі обмежено. Серед причин такого становища на національному туристичному ринку можна зазначити:

- недостатній рівень розвитку інформаційного простору інфраструктури;
- повільний інформаційний обмін між учасниками ринку (виробники, постачальники, споживачі);
- низький рівень розвитку віртуальних туристичних послуг;
- повільні забезпечення і подальша аналітична обробка інформації щодо попиту, пропозицій і цін (Кожухівська, Непочатенко, 2020: 97).

Головним чинником згаданих негативних факторів можна визначити саме недостатній рівень сформованості інформаційної компетентності фахівців галузі туризму і, як наслідок, недосконале володіння професійними інформаційними технологіями.

Вирішення цієї проблеми можливе через опанування майбутніми фахівцями спецкурсів, окре-

мих змістових модулів і тем з інформаційних систем і технологій у туризмі, не обмежуючись лише загальним оглядом. Необхідне забезпечення в межах освітнього процесу більш вузької спрямованості застосування інформаційних систем і технологій за конкретними напрямками (екскурсійні послуги, готельне і ресторанне господарство, транспортні послуги, фінанси та економіка, менеджмент і маркетинг, рекламні послуги), а також практичне вивчення спеціального туристичного програмного забезпечення в межах наскрізної практичної підготовки. Зокрема, спеціалізовані змістові модулі, теми можуть вивчатись у межах таких навчальних дисциплін, як:

- основи інформатизації в туристичній галузі;
- основи комунікації в туристичній галузі;
- економіка підприємств туристичної галузі;
- фінанси підприємств туристичної галузі;
- маркетинг туризму;
- організація екскурсійних послуг ;
- організація готельного господарства;
- організація ресторанного господарства;
- технології туристської діяльності;
- менеджмент туризму;
- аналіз діяльності підприємств;
- організація транспортних послуг (Освітньо-професійна програма «Туризм», 2020).

Фактично кожний сегмент туристичного ринку має власне спеціалізоване програмне забезпечення, яке у підсумку інтегрується до єдиного інформаційного туристичного простору, автома-

Рис. 2. Прямий (→) і опосередкований (⇨) взаємозв'язок інформаційних систем і технологій у туризмі

тизуючи більшість технологічно-виробничих процесів, таких як: облік і управління персоналом, документообіг, бухгалтерські програми, створення каталогів та баз даних, бронювання, реклама і реалізація готового турпродукту або послуги (рис. 2).

Отже, інформаційна компетентність є ключовою для майбутнього фахівця з туризму, що вимагає потужного навчально-методичного супроводу в межах теоретичної і практичної освітньої підготовки. Спеціально створені для цього організаційно-педагогічні умови шляхом оновлення змісту професійної підготовки забезпечать врахування вимог стрімкої цифровізації туристичної діяльності, високу конкурентоспроможність майбутніх фахівців із туризму, вихід національних виробників туристичних послуг на світовий ринок.

Висновки. Всесвітня туристська організація та представники туристичного ринку праці наголошують на постійному вдосконаленні компетентностей майбутніх фахівців, оскільки компе-

тентний і кваліфікований персонал – це запорука розвитку будь-якої галузі. Враховуючи стрімку цифровізацію ринку туристичних послуг, необхідне переосмислення компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі та надання більш вагомого значення інформаційній компетентності.

Спеціальні організаційно-педагогічні умови сприятимуть більш високому рівню сформованості інформаційної компетентності майбутніх фахівців із туризму. Створення таких умов можливе шляхом введення до компонентів освітньо-професійної програми спеціалізованих змістових модулів і тем, які безпосередньо пов'язані з діяльністю саме у професійному інформаційному просторі за конкретними напрямками галузі. Наскрізні програми практичної підготовки також мають сприяти формуванню інформаційної компетентності як однієї з умов конкурентоспроможності випускників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар Н.Д. Перелік та зміст ключових компетентностей майбутніх менеджерів сфери туризму. *Соціально-політичні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України* : зб. наук. пр. міжнар. наук.-практ. конф. (Ч. 2), м. Вінниця, 12 лист. 2013. Вінниця, 2013. С. 119–125.
2. Грушка В.В. Особливості підготовки фахівців підприємств туристичної індустрії (компетентнісний підхід). *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* Дніпропетровськ, 2016. № 1 (11). С. 203–207.
3. Замятіна Н.В. Формування професійної компетентності майбутнього менеджера туристичної індустрії у процесі навчання. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки.* Чернівці, 2017. Вип. 1-2. (65–66). С. 453–463.
4. Клімова А.М. Професійна компетентність персоналу як складова успіху туристичного підприємства. *Агросвіт.* Дніпро, 2020. № 11. С. 115–121.
5. Коваленко О.В., Великодна Є.М. Особливості підготовки майбутніх фахівців сфери туризму та гостинності в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / *Modern Technologies in Education : Collective Scientific Monograph.* Opole, 2019. С. 302–315.
6. Кожухівська Р.Б., Непочатенко В.О. Digital-технології як основа розвитку туристичної діяльності в Україні. *Економіка та держава.* Київ, 2020. № 7/2020. С. 93–98.
7. Лоїк Г.Б. Формування професійної компетентності майбутніх менеджерів туризму засобами інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2014. 20 с.
8. Масліч С. Формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка.* Київ, 2015. № 10. С. 89–96.
9. Освітньо-професійна програма «Туризм» / проектна група Н.В. Маковецька (гарант), Є. Г. Бортников, Л. В. Безкоровайна. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2020. URL: https://www.znu.edu.ua/opp2020/bak/fv/opp_tur_bak.pdf.
10. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1068. URL: <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliografichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/>.
11. Савчук Ю. Інформаційне середовище як чинник формування комунікативних стратегій розвитку туристичної діяльності. *ЛОГОС. ONLINE.* 2019. № 1. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.01.02.html>.
12. Самохвал О.О. Теоретичні основи змісту професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі у ВНЗ України. *Молодий вчений.* Херсон, 2016. № 11 (38). С. 497–501.
13. Саух І.В. Моделі професійної компетентності менеджера туристичної індустрії як основа конкурентоспроможності галузі. *Економіка. Управління. Інновації.* Житомир, 2010. № 2 (4). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2010_2_38.
14. Сокол Т.Г. Визначення фахових компетентностей професійної підготовки фахівців туристичного супроводу з урахуванням вимог сучасного інформаційного суспільства. *Комп'ютерні технології та Інтернет в інформаційному суспільстві* : матеріали X міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, жовт. 2016. Вінниця, 2016. С. 117–118.
15. Сокол Т.Г. Педагогіка туризму як наука. *Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки.* Луганськ, 2009. № 10 (173). С. 104–108.

REFERENCES

1. Bondar N.D. Perelik ta zmist klyuchovykh kompetentnostey maybutnikh menedzheriv sfery turyzmu [List and content of key competencies of future tourism managers]. Socio-political and humanitarian dimensions of Ukraine's European integration: paper presented at the international scientific and practical conference. (CH. 2), c. Vinnytsya, 12 nov. 2013. Vinnytsya, 2013. pp. 119–125 [in Ukrainian].
2. Hrushka V.V. Osoblyvosti pidhotovky fakhivtsiv pidpryyemstv turystychnoyi industriyi (kompetentnisnyy pidkhid) [Peculiarities of training specialists of the enterprises of the tourism industry (competence-based approach)]. Bulletin of the Alfred Nobel Dnepropetrovsk University. Series "Pedagogy and Psychology". Pedagogical sciences. Dnipropetrovsk, 2016. No. 1 (11). pp. 203–207 [in Ukrainian].
3. Zamyatina N.V. Formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutn'oho menedzhera turystychnoyi industriyi u protsesi navchannya [Formation of professional competence of the future manager of the tourism industry in the learning process]. Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic sciences. Chernivtsi, 2017. Vol. 1-2. (65–66). pp. 453–463 [in Ukrainian].
4. Klimova A.M. Profesiyna kompetentnist' personalu yak skladova uspikhu turystychnoho pidpryyemstva [Professional competence of staff as a component of the success of a tourism company]. Agrosvit. Dnipro, 2020. No. 11. pp. 115–121 [in Ukrainian].
5. Kovalenko O.V., Velykodna YE.M. Osoblyvosti pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv sfery turyzmu ta hostynnosti v Ukraini: suchasnyy stan ta perspektyvy rozvytku [Peculiarities of preparation for future projects in the sphere of tourism and hospitality in Ukraine: a successful country and prospects for development] / Modern Technologies in Education: Collective Scientific Monograph. Opole, 2019. pp. 302–315 [in Ukrainian].
6. Kozhukhiv's'ka R.B., Nepochatenko V.O. Digital-tekhnolohiyi yak osnova rozvytku turystychnoyi diyal'nosti v Ukraini [Digital technologies as the basis for the development of tourist activities in Ukraine]. Economy and state. Ky'yiv, 2020. No. 7/2020. pp. 93–98 [in Ukrainian].
7. Loyik H.B. Formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh menedzheriv turyzmu zasobamy informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy [Formation of professional competence of future tourism managers by means of information and communication technologies]: abstract of the dissertation of pedagogical sciences : 13.00.04. Vinnytsya, 2014. 20 p. [in Ukrainian].
8. Maslich S. Formuvannya informatsiyno-analitychnoyi kompetentnosti maybutnikh ahentiv z orhanizatsiyi turyzmu [Formation of information and analytical competence of future agents for organizing tourism]. Scientific Bulletin of the Institute of Vocational Education of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Professional pedagogy. Ky'yiv, 2015. No. 10. pp. 89–96 [in Ukrainian].
9. Osvitn'o-profesiyna prohrama «Turyzm» [Educational and professional program "Tourism"] / project group N.V. Makovets'ka (guarantor), YE.H. Bortnykov, L.V. Bezkorovayna. Zaporizhzhya: Zaporizhzhya National University, 2020. URL: https://www.znu.edu.ua/opp2020/bak/fv/opp_tur_bak.pdf [in Ukrainian].
10. Pro zatverdzhennya standartu vyshchoyi osvity za spetsial'nisty 242 «Turyzm» dlya pershoho (bakalavr's'koho) rivnya vyshchoyi osvity [On the approval of the higher education standard for specialty 242 "Tourism" for the first (bachelor's) level of higher education]: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 04.10.2018 yr. No. 1068. URL: <http://aphd.ua/prykłady-oformlennia-bibliografichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/> [in Ukrainian].
11. Savchuk Yu. Informatsiyne seredovyshe yak chynnyk formuvannya komunikatyvnykh stratehiy rozvytku turystychnoyi diyal'nosti [Information environment as a factor in the formation of communicative strategies for the development of tourism activities]. *ΑΙΟΛΟΣ. ONLINE*. 2019. No. 1. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.01.02.html> [in Ukrainian].
12. Samokhval O. O. Teoretychni osnovy zmistu profesiynoyi pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv turystychnoyi haluzi u VNZ Ukrainy [Theoretical foundations of the content of professional training of future specialists in the tourism industry in the universities of Ukraine]. Young scientist. Kherson, 2016. No. 11 (38). pp. 497–501 [in Ukrainian].
13. Saukh I.V. Modeli profesiynoyi kompetentnosti menedzhera turystychnoyi industriyi yak osnova konkurentospromozhnosti haluzi [Models of professional competence of the tourism industry manager as the basis of the industry's competitiveness]. Economy. Management. Innovation. Zhytomyr, 2010. No. 2 (4). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2010_2_38 [in Ukrainian].
14. Sokol T.H. Vyznachennya fakhovykh kompetentnostey profesiynoyi pidhotovky fakhivtsiv turystychnoho suprovodu z urakhuvanniam vymoh suchasnoho informatsiynoho suspil'stva [Determination of professional competencies of professional training of specialists in tourist support, taking into account the requirements of the modern information society]. Computer technologies and the Internet in the information society: paper presented at the X international scientific and practical conference, c. Vinnytsya, nov. 2016. Vinnytsya, 2016. pp. 117–118 [in Ukrainian].
15. Sokol T.H. Pedahohika turyzmu yak nauka [Tourism pedagogy as a science]. Bulletin of the Lugansk National Taras Shevchenko University. Series: Pedagogical Sciences. Luhans'k, 2009. No. 10 (173). pp. 104–108 [in Ukrainian].